

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Васенка Василя Васильовича на дисертаційне дослідження
***Коваленка Ігоря Васильовича «Методика навчання деревообробки
майбутніх учителів технологій засобами інформаційно-
комунікаційних технологій»*** на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю
13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни)

Актуальність дисертаційного дослідження та зв'язок із планами відповідних галузей науки. У відповідності з сучасними державними документами про освіту, навчальна галузь «Технології» повинна стати інтегруючою, об'єднуючою для знань різних наукових напрямів і покликана створювати умови для формування у школярів необхідних понять про роль та місце сучасної виробничої діяльності людини в інформаційному суспільстві, при цьому забезпечуючи їх орієнтацію на усвідомлений вибір своєї майбутньої професії. Важливу роль при цьому має виконувати вчитель трудового навчання і технологій, визначальним аспектом педагогічної діяльності якого є навчання школярів обробці конструкційних матеріалів і, зокрема, деревини, як природного матеріалу, що широко використовується у різних сферах та не потребує значних зусиль при ручній обробці.

Тема дослідження Коваленка І.В. є актуальною, з огляду на те, що потреба у компетентних учителях технологічної освіти є незаперечною, а суспільний розвиток зумовлює необхідність удосконалення їх фахової підготовки. Забезпечення цього лежить у площині функціонування вищих педагогічних навчальних закладах, та визначає необхідність постійного якісного оновлення підходів до змістового, процесуального та інструментального наповнення підготовки й інтенсифікації навчального процесу майбутніх учителів означеного фаху.

Дослідження, виконане здобувачем наукового ступеня, проведене у відповідності до тематичного плану науково-дослідницької роботи Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та узгоджене в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні у вересні 2012 року.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Слід відзначити, що дисертантом досить чітко визначено: об'єкт, предмет, мета дослідження, поставлені конкретні завдання, перераховані методи дослідження. Мета зосереджена на методиці навчання деревообробки майбутніх учителів технологій засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Стосовно неї коректно сформовано завдання об'єкт і предмет роботи. Методи дослідження відповідають загальноприйнятим чинникам та використовувалися у вигляді аналізу, систематизації, абстрагування, синтезу, педагогічних спостережень, моделювання систем і процесів, статистичної обробки матриць і т.п.

Дисертантом аргументовано акцентовано увагу на основні суперечності в методичній системі підготовки вчителів трудового навчання і технологій між: вимогами освітньої галузі «Технології» до рівня знань і вмінь школярів із деревообробки і неготовністю майбутніх учителів технологій в повному обсязі забезпечити їх виконання; не розробленістю методики навчання деревообробки майбутніх учителів технологій і вимогами сьогодення щодо активізації навчального процесу у системі їх фахової підготовки; об'єктивною необхідністю застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання деревообробки майбутніх учителів технологій та станом їхньої готовності до такої діяльності.

Системотворюючою ланкою наукової новизни виступає модель, методика формування у майбутніх учителів трудового навчання і технологій технічної компетентності з деревообробки та застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій для інтенсифікації навчального процесу. При цьому сутність наукової цінності роботи полягає в тому, що досліджено особливості формування технічної компетентності майбутніх учителів технологій із деревообробки, визначено критерії оцінки рівня сформованості знань, уточнено та конкретизовано педагогічні умови формування фахових знань і умінь з деревообробки в майбутніх учителів технологій та основи системного вивчення об'єктів виробничих деревообробних технологій, набули подальшого розвитку методи та форми організації навчання майбутніх учителів технологічної галузі з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій у сучасних умовах навчання.

Враховуючи те, що дисертаційне дослідження має значний прикладний характер, то достатньо цінним, на наш погляд, є впровадження власного досвіду автора, продемонстрованого розробленою програмою навчальної дисципліни «Технологія деревообробного виробництва», її належний супровід програмно-педагогічним забезпеченням, а також створеним і впровадженим у навчальний процес електронним навчальним посібником «Обробка деревини», зорієнтованого на опанування студентами знаннями технологічної і професійної підготовки.

Результати дослідження апробовано на міжнародних, всеукраїнських науково-методичних конференціях і науково-практичних семінарах та відображено в 16 публікаціях серед яких: 4 - у наукових фахових виданнях з педагогіки; 1 - у науково-метричному виданні, 1 - у зарубіжному виданні.

Основні результати дослідження впроваджені у навчальний процес підготовки майбутніх вчителів технологій п'яти університетів, де здійснюється підготовка майбутніх учителів означеного в роботі профілю. Очевидним і виправданим є висновок, що результати, отримані в ході дослідження, яке належно організоване і проведене, впроваджені у педагогічну практику роботи педагогічного вищого навчального закладу.

Дисертаційна робота І.В. Коваленка відзначається цілісністю і логічністю. Результати дослідження визначеної проблеми є належно

обґрунтованими, базуються на фундаментальних положеннях сучасної педагогіки, загальноприйнятих концепціях та перевірених методиках. Структура роботи відповідає логіці авторських дослідницьких пошуків.

У вступі аргументовано доведено актуальність теми, в цілому, коректно подано більшість пунктів понятійного апарату. Проведений аналіз виконаних автором завдань переконливо доводить, що йому вдалося у відповідності з нормативними вимогами та потребами конкретної проблеми, належно висвітлити позиції про їх виконання.

У першому розділі *«Ретроспективно-сутнісний аналіз наукових досліджень навчання деревообробки майбутніх учителів технологій»* для з'ясування ролі і місця знань умінь і навичок з деревообробки проаналізовано сучасний стан та проблеми фахової підготовки майбутніх учителів технологій в Україні, досліджено історичні зміни типових програм практикуму з цього предмету у вищих начальних закладах нашої країни відповідно до вимог суспільства.

Аналіз системи підготовки вчителів технологій показав, що вона нині не зовсім відповідає новітнім вимогам щодо організації навчального процесу у майстернях, виявляється недостатньою і неадекватною для забезпечення рівня знань і вмінь школярів з деревообробки. Автором зазначено, що формування фахової компетентності з деревообробки у майбутніх учителів трудового навчання і технологій вимагає від навчального закладу інтеграції фахової освіти шляхом упровадження нових методик навчання. Природно, що зміст навчання студентів деревообробці повинен бути таким, щоб вони володіли не лише сучасними знаннями в галузі технології, але і були здатними реагувати на постійні зміни у ній, постійно підвищуючи свою кваліфікацію та бути здатними до самовдосконалення.

Дисертант акцентує увагу на ролі засобів інформаційно-комунікаційних технологій для активізації пізнавальної діяльності студентів та для організації їх самостійної роботи у навчальному процесі з оволодіння необхідними у майбутній професійній діяльності ґрунтовними знаннями.

Другий розділ *«Методичні засади навчання деревообробки майбутніх учителів технологій»* спрямований на розробку структурно-функціональної моделі методики навчання майбутніх учителів технологій деревообробці із використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Варто виділити впровадження у навчальний процес навчальної дисципліни «Технологія деревообробного виробництва», що гармонійно комбінується з технологічним практикумом у загальній освітньо-професійній підготовці бакалаврів технологічної галузі. Метою впровадження цього предмету у навчально-виховний процес університету є формування у студентів знань з основних технологічних процесів, які відбуваються під час обробки деревини, та основ розрахунку матеріалів деревообробної промисловості, а також сприяє забезпеченню умов для розвитку творчих здібностей у підготовці майбутнього вчителя технологій до реалізації проектно-технологічного підходу в освітній галузі «Технології».

Методичним забезпеченням упровадженої дисципліни є розроблені та застосовані у навчальному процесі програмно-педагогічні засоби серед яких: електронний навчальний посібник «Обробка деревини», відеопрезентації лекційного курсу «Технологія деревообробного виробництва», тестові завдання та створений електронний навчально-методичний комплекс документів з детальним описом навчального процесу.

Третій розділ *«Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики навчання деревообробки майбутніх учителів технологій засобами інформаційно-комунікаційних технологій»* розкрито етапи організації і проведення експериментально-дослідної роботи та узагальнено результати педагогічного експерименту. Дослідно-експериментальна робота проводилася упродовж 2010-2015 років у чотири етапи: I – аналітичний (2010-2011 рр.) який був присвячений вивченню теорії та практики підготовки фахівців технологічної освіти, аналізу наукової й методичної літератури, освітніх стандартів, навчальних програм, підручників з деревообробки, світового та вітчизняного досвіду формування технічної компетентності майбутніх учителів технологій; II –пошуковий (2012 р.) передбачав розробку та корегування науково-методичного забезпечення з організації навчального процесу майбутніх учителів технологій при вивченні деревообробки; III – експериментальний (2013-2014 рр.) зосереджувався на перевірці ефективності розробленої методики з використанням засобів інформаційно-комунікаційних технологій в системі підготовки майбутніх учителів технологій; IV – узагальнюючий (2015 р.) пов'язаний з аналізом результатів педагогічного експерименту і перевіркою ефективності розробленої методики, узагальнення одержаних результатів та розробкою рекомендацій до впровадження результатів дослідження в практику фахової підготовки вчителів технологій, визначення подальших перспектив дослідження окресленої проблеми.

Етапи дослідження, процедура збору даних та перевірка їх достовірності, обґрунтування результатів відповідають меті і завданням дослідження. Отримані в процесі формуального експерименту рівні сформованості технічної компетентності з деревообробки у майбутніх учителів технологій визначався як інтегрований показник на двох рівнях: перший – за кожним критерієм інтегрувалися показники задіяних засобів діагностування; другому – інтегрувалися показники критеріїв із урахуванням їх ваги у цьому процесі.

Результативність проведеної І.В. Коваленком роботи підтверджена довідками про впровадження результатів дослідження з вищих навчальних закладів та застосуванням статистичних методів науково-пошукової діяльності, що забезпечують достовірність результатів, демонструють ефективність дисертаційного дослідження. Виклад матеріалу у роботі має науковий характер та прикладне значення.

Анотеза дисертаційного дослідження І.В. Коваленка написаний відповідно до існуючих вимог, грамотно і повністю відповідає змісту і

структурі дисертації, дає чітке уявлення про проведене дослідження та його результати. Зміст автореферату й основних положень дисертації ідентичні. Отже, можна з певністю стверджувати про уміння здобувача проводити науковий пошук, аналізувати і узагальнювати накопичений матеріал та робити самостійні висновки.

Позитивно оцінюючи кандидатську дисертацію, підготовлену І.В. Коваленком дозволимо висловити деякі *зауваження і побажання*:

1. Проведений аналітичний огляд наукових джерел з проблем формування технічної компетентності вчителів технологій з деревообробки зорієнтований в основному на вітчизняний досвід та вирішення аналогічних проблем у країнах близького зарубіжжя, обмеженішим є розгляд подібних питань у різних країнах світу.

2. При проведенні опису літературних джерел слід ретельніше дотримуватися Державних стандартів такої роботи й уникати помилок, таких як у описах 5, 13, 39, 44, 52, 53, 71, 72, 90, 147 тощо, крім того, у тексті дисертаційного дослідження зустрічаються певні стилістичні та технічні помилки,.

3. У розділі 2, при описі запропонованої структурно-функціональної моделі методики навчання майбутніх учителів технологій деревообробки, що на стор. 70 дисертації, у дидактичному середовищі зазначено однією з технологій навчання вільну освіту, сутність і особливості якої висвітлені у змісті роботи не належним чином.

4. Не зовсім коректним є вислів «ознайомлення з психолого-педагогічними особливостями навчання учнів обробки деревини» (стор. 65 дисертації), про що у змісті самої роботи відсутня обґрунтована інтерпретація, належним чином не розглянуте, зокрема, поняття «готовність до професійної діяльності».

5. На наш погляд, загальні висновки до роботи були б переконливішими про чіткішому виділенні ролі і місця інформаційно-комунікаційних технологій у рівні досягнутих результатів.

Загалом, висловлені зауваження та побажання не знижують цінності отриманих наукових результатів та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, яка є самостійним і завершеним дослідженням.

Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу отриманих результатів в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

Усе вище сказане дає підстави вважати, що за своїм змістом, оформленням, актуальністю, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів дисертаційна робота Коваленка Ігоря Васильовича «Методика навчання деревообробки майбутніх учителів технологій засобами інформаційно-комунікаційних технологій» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів

України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни).

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди», завідувач
кафедри теорії і методики технологічної
освіти та комп'ютерної графіки

Васенко В.В.

